

GÜVENLİK ÇALIŞMALARI DERGİSİ

Turkish Journal of Security Studies

ISSN: 2148-6166

e-ISSN: 2757-7716

Cilt / Vol: 27

Sayı / Issue: 1

Yıl / Year: 2025

Muhammed KARAKUŞ

A Bibliometric Analysis of Demobilization, Disarmament and Reintegration

Uğur DEMİRCİ, Recep ÇENGEL

Korkutma Yöntemiyle İşlenen İletişim Yoluyla Dolandırıcılıkla Mücadele: Polis Özel Güvenlik İş Birliği

Tuğba AYDIN HALİSOĞLU

Avrupa Birliği ve Akıllı Sınırlar: Sınır Yönetimi ve Güvenlik Üzerine Bir İnceleme

Abdullah ÇELİK

Gelişmişlik ve Ekonomik Durumlarına Göre Kentlerde Suç Eğilimleri ve Muhtemel Sebepleri

Hasan GÜL

Bilginin Kıymetlendirilmesinde Düşünmenin Rolü: İstihbarat Analizi ve Eleştirel Düşünme

Şükrü Can ÖZTÜRK

Drone As First Responder (DFR) Sistemleri: Tanımı, İşleyişi, A.B.D Uygulama Örneği ve Türkiye'deki Uygulanabilirliğine Yönelik SWOT Analizi

Fatih DİKEN

21. Yüzyıl Yetkinlik Çerçeveleri Işığında Liderlik Becerilerinin İncelenmesi: Polis Amirliği Eğitimi Üzerine Bir Değerlendirme

GÜVENLİK ÇALIŞMALARI DERGİSİ

Turkish Journal of Security Studies

ISSN: 2148-6166 • e-ISSN: 2757-7716 • Yıl/Year: 27 • Cilt/Volume: 27 • Sayı/Issue: 1 • Haziran/June 2025

Yayın Sahibi / Owned by

Polis Akademisi Başkanlığı Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü adına

İmtiyaz Sahibi / Published by

Prof. Dr. Murat BALCI, Polis Akademisi Başkanı

Bilimsel Yayın Koordinatörü

Dr. Öğr. Üyesi Hande BİLGİN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Issuing Editor

Murat GÜNAY, 2. Sınıf Emniyet Müdürü

Yayın Kurulu / Editorial Board

- Prof. Dr. Ahmet Kemal BAYRAM, Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet UYSAL, İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Ali BALCI, Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Resul USUL, İstanbul Medipol Üniversitesi
Prof. Dr. Alim YILMAZ, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Prof. Dr. Bayram Ali SONER, Polis Akademisi
Prof. Dr. Birol AKGÜN, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Prof. Dr. Hamit Emrah BERİŞ, Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. İbrahim DURSUN, Polis Akademisi
Prof. Dr. Mehmet Akif KİREÇCİ, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Prof. Dr. Mesut ÖZCAN, Diplomasi Akademisi
Prof. Dr. Murat OKÇU, Süleyman Demirel Üniversitesi
Prof. Dr. Murat ÖNDER, Boğaziçi Üniversitesi
Prof. Dr. Orçun İMGA, Polis Akademisi
Prof. Dr. Sıtkı YILDIZ, Polis Akademisi
Prof. Dr. Yusuf Furkan ŞEN, Polis Akademisi
Doç. Dr. Hüseyin ARSLAN, Polis Akademisi
Doç. Dr. Kevser Begüm İSBİR, Polis Akademisi
Dr. Anselmo del Morral TORES, Centro Universitario de la Guardia Civil
Dr. Vince VARİ, Macaristan Ulusal Kamu Üniversitesi

Danışma Kurulu / Advisory Board

- Prof. Dr. Ahmet İÇDUYGU, Koç Üniversitesi
Prof. Dr. Ali BİRİNCİ, Polis Akademisi, Emekli
Prof. Dr. Eyyüp Günay İSBİR, Emeritus, Ankara
Prof. Dr. Martha CRENSHAW, Stanford University
Prof. Dr. Musa Mohammed MAHMOUD, National Ribat University
Prof. Dr. Nigel FIELDING, University of Surrey
Prof. Dr. Omar ASHOUR, University of Exeter
Prof. Dr. Onur Ender ASLAN, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Prof. Dr. Ruşen KELEŞ, Kapadokya Üniversitesi
Doç. Dr. Jaishankar GANAPATHY, Norwegian Police University
Dr. Szabolcs MATYAS, Macaristan Ulusal Kamu Üniversitesi

Editör / Editor in Chief: Prof. Dr. Şenol YAPRAK

Editör Yardımcısı / Managing Editor: Doç. Dr. Ömer ÖZKAYA

Alan Editörleri / Section Editors: Dr. Öğr. Üyesi Birce BEŞGÜL ve Dr. Öğr. Üyesi Aslıhan KÜÇÜKER

Mizanpaj Editörleri / Technical Editors: Arş. Gör. Yasemin KAYMAZ ve Arş. Gör. Zeynep ŞİMŞEK

Türkçe Dil Editörü / Turkish Language Editor: Öğr. Gör. Sena BAYKAL

İngilizce Dil Editörü / English Language Editor: Öğr. Gör. Nurefşan TERCAN ÇETİNKAYA

Sekretarya / Secretary: Barış ZAFRAK

Tasarım / Design: Yunus Emre OCAK

Her hakkı saklıdır. © Güvenlik Çalışmaları Dergisi yılda iki kez yayınlanan bilimsel hakemli ve süreli bir yayındır. Güvenlik Çalışmaları Dergisi'nde yayınlanan makalelerdeki görüş ve düşünceler yazarların kendi kişisel görüşleri olup, hiçbir şekilde Polis Akademisinin veya Emniyet Genel Müdürlüğü'nün görüşlerini ifade etmez. Makaleler sadece dergiye referans verilerek akademik amaçla kullanılabilir. Güvenlik Çalışmaları Dergisi, ULAKBİM TR Dizin, Index Copernicus, Eurasian Scientific Journal Index ve Akademia Sosyal Bilimler İndeksi'nde (ASOS Index) taranmaktadır.

Yazışma Adresi / For Correspondence: Polis Akademisi Başkanlığı, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü, Necatibey Cad: 108, 06580 Anıttepe - Çankaya - Ankara / TÜRKİYE Tel: +90 (312) 462 90 43
E-posta: guvenlikcalismalari@pa.edu.tr

Baskı: Polis Akademisi Başkanlığı Basım ve Yayımlar Şube Müdürlüğü Fatih Sultan Mehmet Bulvarı No:218, 06200 Yenimahalle, Ankara Sertifika No: 45724

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Editörden1

Makaleler

Muhammed KARAKUŞ

A Bibliometric Analysis of Demobilization, Disarmament and Reintegration.....2
Silahsızlanma, Terhis ve Yeniden Entegrasyon Üzerine Bibliyometrik Bir Analiz
(*Araştırma Makalesi/Research Article*)

Uğur DEMİRCİ, Recep ÇENGEL

Korkutma Yöntemiyle İşlenen İletişim Yoluyla Dolandırıcılıkla Mücadele: Polis Özel Güvenlik İş Birliği.....30
Struggle with Fraud through Communication Committed By Intimidation Method: Police Private Security Cooperation
(*Araştırma Makalesi/Research Article*)

Tuğba AYDIN HALİSOĞLU

Avrupa Birliği ve Akıllı Sınırlar: Sınır Yönetimi ve Güvenlik Üzerine Bir İnceleme56
European Union and Smart Borders: A Review on Border Management and Security
(*İnceleme Makalesi/Review Article*)

Abdullah ÇELİK

Gelişmişlik ve Ekonomik Durumlarına Göre Kentlerde Suç Eğilimleri ve Muhtemel Sebepleri82
Crime Trends and Possible Causes in Cities According to Their Development and Economic Status
(*Araştırma Makalesi/Research Article*)

Hasan GÜL

Bilginin Kıymetlendirilmesinde Düşünmenin Rolü: İstihbarat Analizi ve Eleştirel Düşünme95
The Role of Thinking in Evaluating Knowledge: Intelligence Analysis and Critical Thinking
(*Araştırma Makalesi/Research Article*)

Şükrü Can ÖZTÜRK

Drone As First Responder (DFR) Sistemleri: Tanımı, İşleyişi, A.B.D Uygulama Örneği ve Türkiye’deki Uygulanabilirliğine Yönelik SWOT Analizi123
Drone As First Responder (DFR) Systems: Definition, Operation, U.S. Application Example and SWOT Analysis of its Applicability in Türkiye
(*Araştırma Makalesi/Research Article*)

Fatih DİKEN

21. Yüzyıl Yetkinlik Çerçevesi Işığında Liderlik Becerilerinin İncelenmesi: Polis Amirliği Eğitimi Üzerine Bir Değerlendirme146
An Examination of Leadership Skills in the Light of 21st-Century Competency Frameworks: An Evaluation on Police Supervisor Training
(*İnceleme Makalesi/Review Article*)

Yazarlara Notlar.....175

Avrupa Birliği ve Akıllı Sınırlar: Sınır Yönetimi ve Güvenlik Üzerine Bir İnceleme

Tuğba AYDIN HALİSOĞLU*

Öz: 2015 yılı itibarıyla Avrupa başkentlerinde yaşanan terör saldırıları, Birlik'in dış sınırlarının güvenlikleştirilmesi konusunu tekrar gündeme getirmiştir. Avrupa Birliği, güvenlik meselesinin ulus-devletin faaliyet alanının çok daha ötesinde ele alınması gereken ve üye devletler arasında iş birliği gerektiren bir mesele olduğu kabulünden yola çıkarak iç ve dış güvenliği dış sınırların etkin yönetimi ile mümkün kılan sistemler ve politikalar üzerine yoğunlaşmıştır. Bilgi ve iletişim teknolojisinde yaşanan gelişmeler, dış sınırların etkin yönetimi amacıyla yapay zekânın etkin kullanımını da artırmıştır. Bu çalışmanın amacı; akıllı sınır kavramını Birlik'in 2015 ve sonrasında oluşturduğu strateji ve eylemlerle değerlendirmek, Birlik'in sınır yönetimini göç ve güvenlik bağlamında ele almak ve yapay zekânın bu süreçte nasıl kullanıldığını analiz etmektir. Bu çalışmada Avrupa Birliği tarafından sunulan resmî dokümanlar literatürle birlikte incelenerek nitel araştırma yöntemlerinden biri olan belge analizi kullanılmış ve Birlik'in akıllı sınır kapsamındaki strateji ve uygulamaları ortaya konmuştur. Çalışmanın nihai sonucu, temel hakların korunmasına ilişkin kaygılara rağmen Birlik'in güvenlikleştirme hedefiyle Kale Avrupa'sı vizyonunu sürdürme isteğinin devam ettiği yönündedir.

Anahtar Kelimeler: Akıllı Sınır, Avrupa Birliği, Güvenlik, Sınır Yönetimi, Yapay Zekâ

* Dr. Öğr. Üyesi, Tarsus Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, taydin@tarsus.edu.tr,
ORCID: 0000-0003-0572-2267

European Union and Smart Borders: A Review on Border Management and Security

Tuğba AYDIN HALİSOĞLU*

Abstract: Since 2015, terrorist attacks in European capitals have brought the issue of securitization of the European Union's external borders back to the agenda. The European Union has focused on systems and policies aimed at ensuring both internal and external security through the effective management of external borders, based on the recognition that security is an issue that needs to be addressed far beyond the scope of the nation-state and requires cooperation between member states. Advances in information and communication technologies have further enabled the integration of artificial intelligence into border management practices. The aim of this study is to evaluate the concept of smart borders in relation to the EU's strategies and actions since 2015, to address the border management of the Union within the dual contexts of migration and security, and to analyze how artificial intelligence functions in this process. The study utilizes document analysis, a qualitative research method, examining both official EU documents and relevant academic literature. As a result, the strategies and practices developed by the Union within the scope of the smart border concept are identified and evaluated. The study concludes that, despite concerns about the protection of fundamental rights, the Union's securitization objective and the desire to maintain the vision of Fortress Europe continue.

Keywords: Artificial Intelligence, Border Management, European Union, Security, Smart Border

* Asst. Prof., Tarsus University, Department of Political Science and Public Administration, taydin@tarsus.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0572-2267

Giriş

“Hoşgörünün bedeli güvenliğimiz olamaz. Sınırlarımızdan kimlerin geçtiğini bilmemiz gerekiyor”

Jean Claude Juncker, 2016

Sınır; birey, toplum ve devletler açısından ele alınan bir kavram olması yönüyle çok boyutludur. Bu yönü ile sınır; ulus-devletlerin yükselişi ile devletlerarası siyasi, ekonomik ve sosyal ilişkileri etkileme potansiyeline sahip olmuş, uluslararası yapının niteliğine göre ise katı ya da esnek uygulamalarla önemini korumuştur. Sınır, aynı zamanda bireylerin ve toplumların hayatlarında değişim sağlayan bir etkiye sahiptir. İnsan hareketliliğini dönüştüren, sosyal ağları oluşturan, özellikle sınır bölgelerindeki etkileşim bağlamında kültürlerin farklılaşması gibi kültür ve kimlik üzerine etki eden bir içerik sunmaktadır. Dolayısı ile sınır, harita üzerine çizilen fiziki bir hat olmanın çok daha ötesinde; devletleri, toplumları ve bireyleri etkileme ve dönüştürme özelliğine sahip bir kavramdır.

Avrupa Birliği, ulus-üstü niteliği ile ulus-devletlerden farklı bir yapı sergilemekte, ancak sınır konusunda ulus-devletlere benzer uygulama ve yaklaşımlar gösterebilmektedir. Bu sebeple Birlik, ulus-üstü yapısı ile iç ve dış sınırların tanımlandığı farklı bir sınır kontrolü yaklaşımına sahiptir. 2014-2019 yılları arasında Avrupa Komisyonu Başkanlığı yapan Jean Claude Juncker döneminde, başta terör saldırıları olmak üzere birçok güvenlik tehdidi gündeme gelmiştir. Yaşanan bu olaylar sebebiyle Avrupa’nın gündemi terörün, terör finansmanının, siber suçların, ulus ötesi organize suçların ve düzensiz göçün önlenmesi üzerine yoğunlaşmıştır. Bu dört suç unsurunun ortak özelliği, sınır-ötesi karaktere sahip olmasıdır. Dolayısı ile Avrupa Birliği, 2015 yılı ve sonrasında yaşanan olumsuz gelişmelerden yola çıkarak etkin bir sınır yönetiminin hem iç güvenliğin sağlanması hem de dış sınırların güvenlikleştirilmesi bağlamında adımlar atmıştır. Bu kapsamda, 2015 yılı ve sonrasında Avrupa başkentlerinde yaşanan olaylar nedeniyle daha etkin bir sınır kontrolü ve yönetimi için güvenlik konusuna güçlü bir vurgu yapılmış; terörizm, siber saldırılar ve organize suçlar dâhil olmak üzere güvenlik tehditleriyle mücadeleyle odaklanan kurumsal çalışmalar başlatılmıştır. Bu süreçte Birlik, teknolojiye yaşanan ilerlemelere hızlı bir şekilde ayak uydurabilmiş ve sınır kontrolü kapsamında akıllı sınırlar ile yapay zekânın kullanımı ve büyük verinin işlenmesi noktasında önemli uygulamaları hayata geçirmiştir. Kısacası Avrupa Birliği için yapay zekâ, güvenlik odaklı çalışmalarda önemli bir yere sahiptir ve güvenlik perspektifinden insan haklarına dayalı bir sınır kontrolü yaklaşımı geliştirilmektedir.

Bu çalışmanın amacı, 2015 ve sonrası gelişmeler temel alınarak, Birlik düzeyinde sınırların güvenlikleştirilmesini incelemektir. Bu amaçla gündeme getirilen akıllı sınırlar kavramı ele alınmış, akıllı sınırların oluşturulmasına etki eden bilgi iletişim teknolojileri ve yapay zekâ uygulamalarına yer verilmiştir.

Akıllı sınırlar, düzensiz göçün önlenmesi ve etkin şekilde kayıt altına alınması; bu yolla sağlamlaştırılmış bir güvenlik sistemi kapsamında dış sınırların yönetimi ile yakından ilgilidir. Çalışmanın ilk bölümünde sınır kavramının teorik çerçevesi çizilmiş ve Avrupa Birliği için sınır kavramı tanımlanmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde ise akıllı sınır kavramını oluşturan kilometre taşları, Avrupa Birliği'nin resmî kaynaklarından elde edilen belgeler özelinde analiz edilmiş ve akıllı sınırların bugün geldiği nokta yapay zekâ özelinde açıklanmıştır. Çalışmanın bundan sonraki bölümlerinde Avrupa Birliği, kısaca AB veya Birlik olarak tanımlanacaktır.

Sınır Üzerine

Sınır; kavramsal çelişkileri içinde barındıran, bu zıtlıklarla kavramsal güce sahip olan çok boyutlu bir kavramdır. Sınır kavramı bir yandan 'kısıt, engel, kapalı olma hali' gibi bir anlam çağrıştıracak şekilde diğer yandan 'sınırsızlık, açıklık' gibi karşıt bir içeriği insan zihninde canlandırabilme potansiyelindedir. Bunun yanı sıra kavram; seyahat, hareketlilik, uzamsal alan gibi pek çok konuda çağrışım yapabilecek bir etkiye de sahiptir. Sınır kavramının bu çok boyutlu yapısı, kavramın uzun yıllar boyunca ulus-devlet özelinde düşünülmesine neden olsa da günümüzde etkileşimin hissedildiği her alanda anlamlandırılabilir. Sınır kavramı, ulus-devletlerin tarih sahnesinde yükselmeye başladığı dönemden itibaren toplumsal, siyasi, ekonomik ve kültürel hayata biçim vermektedir. Sınır denilen uzam, sadece harita üzerine çizilmiş sanal bir çizgi olmanın çok ötesinde, bireylerin ve sınırın her iki yakasında yaşayan insanların günlük yaşamlarına yansıyan önemli bir sosyal oluşumdur. Yani sadece devletler arasında değil, aynı devlet içindeki bireyler tarafından bile farklı algılanabilmekte, bu sebeple sosyal boyutta derin bir çerçevede incelenebilmektedir (Tekin, 2012, s.40).

Geleneksel bir yaklaşımla sınır, uluslararası yapı içinde yer alan ulus-devletleri birbirinden ayıran fiziki bir hat olarak tanımlanır. Kimi tanımlamalarda 'duvar', 'kontrol noktası', 'çit' gibi anonim kullanımlara rastlamak mümkündür (Pau, 2020, s.621). Siyasi bir haritalamayı betimleyen bu tanımlama, yetersiz bir yaklaşım sunmaktadır. Çünkü küreselleşmenin de etkisi ile sınır kavramı, günlük kaygıları dile getiren bir sosyolojik unsur olarak karşımıza çıkar. Geleneksel anlamın dışında günlük hayata etkisi olan, yönetilebilir bir sosyal yapı olarak tanımlanır (Newman, 2006, s.172-173). Bu hâli ile sınır, sosyo-ekonomik duruma vurgu yapar, bütüncü bir yaklaşımla sınırdaki insanların problemlerine odaklanır (Pau, 2020, s.623).

Sınır kavramının bu çok boyutlu doğası, kavrama yönelik akademik yaklaşımlarda da çeşitliliği sağlamaktadır. Her bir akademik yaklaşımın tarihî süreçte yeni gelişmelerle dönüşümü, sınır kavramına yönelik üç farklı yaklaşımın

geliştirilmesinde rol oynamıştır. 1960 yılına kadar kabul gören ilk yaklaşım, doğa merkezli yaklaşımdır. Bu yaklaşım devlet sınırını öncüller, sınırın korunması ve yayılması, normal bir sınır politikasının tek taraflı güç sağlaması ve sınır ötesinde devletin materyal gücünün dağıtımı üzerine odaklanmaktadır. Doğa merkezli yaklaşıma göre, ulus-devlet sınırı ile doğal çevrenin organik bir bağı vardır. 1960-1970 yılları arasında ise insan odaklı yaklaşım kabul görmüştür. İnsan odaklı yaklaşım; dâhil etme, kimliklendirme, dışlama gibi konular temelinde sınır çalışmaları yapanların doğa merkezli yaklaşım çerçevesinde karşılaştıkları bilimsel zorluklar sebebiyle gündeme gelmiştir. Üçüncü yaklaşım ise günümüzde kabul gören çok-merkezli yaklaşımdır. Bu yaklaşım yönetsel çoğulculuğa vurgu yapan; fiziksel, mental, biyolojik ve sosyal sistemleri birbirlerine indirgenmeyecek şekilde ele alan, disiplinler arası sentez anlayışını öne süren günümüz yaklaşımıdır (Kireev ve Yachin, 2019, s.397-399).

Her üç yaklaşımda görüldüğü üzere ‘sınır’ kavramı ve ona atfedilen anlam, uluslararası gelişmelerden fazlasıyla etkilenir. Uluslararası yapının getirdiği çatışma ortamında sınırlar; güvenlik ve kontrol gibi amaçlarla daha katı bir hale gelebilirken; barış ve istikrar dönemlerinde daha geçirgen, daha bağımlı bir hâle dönüşebilmektedir. Fiziki hatlar için geçerli olan bu durum, bireylerin zihinlerindeki sınırları tanımlama konusunda da geçerlidir. Bu bağlamda sınır; ulus-devletler arasındaki her türlü ilişkiyi etkilediği kadar bireylerin zihninde ‘biz’ ve ‘öteki’ bağlamında değerler yaratır. Bu değerler; sınır ülkelerinin karşılıklı siyasi, ekonomik ve kültürel ilişkilerine göre de yeniden şekillenir. Bu hâli ile kültür ve kimlik bağlamında yaratılan zihinsel sınır, toplumsal ilişki biçimi olarak kendini gösterir (Tekin, 2012, s.28).

Bireyler açısından değerlendirildiğinde sınır, insanların etkinlik alanını ifade eder; bireylerin günlük işlerini yapmak amacıyla seyahat hâlinde oldukları uzamsal bir alanı anlatır. Bireye ait sosyal kriterler, eğitim, ulaşım erişim, meslek, öngörülen engeller gibi faktörler bu uzamsal alana ait durumları betimler (Breitung, 2009, s.104). Bir diğer sınıflandırma ise Michiel Baud ve Willem van Schendel tarafından sınır bölgesi için ve Oscar J. Martinez tarafından sınır bölgesinde yaşayanlar açısından kategorileştirilmiştir. Baud ve Van Schendel, Martinez’den alıntıladığı üzere, sınır etkileşiminin karmaşık yapısını gösteren dört model kapsamında sınır alanlarının incelenebildiğini söyler. Buna göre, yabancılaştırılmış sınır alanları modelinde, genellikle sınırın iki tarafındaki birimler arasında husumet bulunduğu için rutin sınır geçme etkileşimleri yoktur. Ortak varoluş sınır alanları modelinde, sınırın her iki tarafındaki birimler arasında dostane ilişkiler bulunmamasına rağmen minimum seviyede sınır etkileşimleri mümkündür. Karşılıklı bağımlı sınır alanları modelinde, sınırın her iki tarafındaki birimler birbirleriyle sembiyotik olarak bağlantılıdır. Ayrıca ekonomik ve insan kaynaklarının sınır geçişi fazla orandadır. Bütünleşmiş sınır alanları modelinde ise ticarete ve insan hareketliliğine ilişkin tüm kısıtlar azaltılmış ya da ortadan kaldırılmıştır (Baud ve Van Schendel, 1997, s.220).

Sınır çalışmalarında öne çıkan kavramlardan bir diğeri sınır etkisi (border effect)'dir Sınır etkisi; sınır, kültür ve etkileşim üçgeninde sınır toplumlarını daha iyi anlamamızı sağlar. Sınır etkisi dediğimiz kavram ile kültür farklılaşması tespit edilebilir; sınır toplumları arasında kültür farklılaşması ne kadar fazlaysa sınır etkisi de o oranda fazladır denilebilir (Tekin, 2012, s.33). Sınır bölgelerindeki etkileşim, Baud ve Van Schendel'in modellemesine göre üç ana coğrafi bölgeye bölünebilir. Bunlardan ilki, merkez sınır bölgesi (border heartland) olarak adlandırılan, sosyal ağların sınır tarafından belirlendiği ve yaşamın devamı adına sınıra bağımlı olunan alandır. ABD-Meksika sınırı, bu modele örnek olarak gösterilebilir. İkinci model ise ara sınır bölgesi (intermediate borderland) olarak adlandırılır. Bu modelde, sınır etkisi hissedilir ama ölçeklendirmek gerekirse orta ile zayıf şiddettedir. Üçüncü model ise dışsal sınır bölgesi (outer borderland) olarak adlandırılan, sadece özel şart ve durumlar altında sınırın etkisinin hissedildiği sınır alanlarıdır (Baud ve Van Schendel, 1997, s.221-222).

Avrupa Birliği ve Sınır

Avrupa Birliği, ulus-ötesi bir yapıya sahip olması nedeniyle ulus-devletlerden farklı bir sınır kavramı geliştirmiştir. 2025 yılı itibarıyla 27 üye devletten oluşan AB için sınırlar, iç sınır ve dış sınır olmak üzere iki ayrı kategoride ele alınmaktadır. İç sınırlar, 2016 tarihli Schengen Sınır Kodu'nun 2. maddesinde tanımlanmıştır. AB'nin kabul ettiği hâli ile iç sınırlar, üye devletlerin nehir ve göl sınırlarını da içeren ortak kara sınırlarından, üye devletlerin iç uçuşları¹ için kullandığı havaalanlarından² ve üye devletlerin düzenli iç feribot bağlantıları için deniz, nehir ve göl limanlarından oluşmaktadır (Eur-LEX, 2016a, s.6). Aynı maddede Birlik'in dış sınır kavramı da tanımlanmıştır. Buna göre dış sınır; kara sınırları, nehir ve göl sınırları, deniz sınırları ve havaalanları, nehir limanları, deniz limanları ve göl limanları dâhil olmak üzere Schengen alanında yer alan üye devletin sınırının başka bir Schengen üye devleti ile ortak iç sınır olmayan kısımları olarak tanımlanmaktadır (European Commission, t.y.a; Eur-LEX, 2016a, s.6).

Birlik, sınır kavramını açıklamakla birlikte bu sınırlardan kimlerin geçebileceğini Schengen Sınır Kodu'nda detaylı bir şekilde tanımlamıştır. Buna göre üye ülke vatandaşları serbest dolaşım kategorisinde değerlendirilirken üye olmayan devletlerin vatandaşları "üçüncü ülke vatandaşları" şeklinde sınıflandırılmıştır. Schengen Sınır Kodu'nun 2. Maddesi'nin 5. ve 6. Bendi'nde,

¹ Söz konusu belgede iç uçuş (internal flight) kavramı, ikinci maddenin üçüncü bendinde tanımlanmıştır. Buna göre, münhasıran üye devletin topraklarına veya bu üye devletlerin topraklarından yapılan ve üçüncü bir ülkeye iniş yapılamayan herhangi bir uçuş anlamına gelmektedir (Eur-Lex, 2016: 7).

² Söz konusu belgede havalimanı (airport) kelimesi kullanılmış olup, hava sahası şeklinde bir tanım yapılmamıştır (Eur-Lex, 2016: 7).

kişilere yönelik tanımlamalar detaylandırılmıştır. Birlik Hukuku kapsamında serbest dolaşım hakkından yararlanan kişiler; (a) Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkındaki Anlaşma'nın (ABİHA) 20(1) Maddesi kapsamında Birlik vatandaşları ile 2004/38/AT sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifinin uygulandığı serbest dolaşım hakkını kullanan bir Birlik vatandaşının aile üyesi olan üçüncü ülke vatandaşları, (b) uyrukları ne olursa olsun, bir yandan Birlik ve üye devletleri ile diğer yandan bu üçüncü ülkeler arasındaki anlaşmalar uyarınca Birlik vatandaşlarınıninkine eşdeğer serbest dolaşım haklarından yararlanan üçüncü ülke vatandaşları ve aile fertleri" olarak tanımlanmıştır (Eur-LEX, 2016a, s.7). İkinci kategori olarak tanımlanan üçüncü ülke vatandaşları ise, Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkındaki Anlaşma'nın 20(1) Maddesi bağlamında Birlik vatandaşı olmayan kişi ve Schengen Sınır Kodu'nun 5. Fıkrası kapsamına girmeyen, serbest dolaşım kategorisinde tanımlanmayan kişidir (Eur-LEX, 2016a, s.7).

9 Mart 2016 tarihli Schengen Sınırlar Kodu'nun 4, 5, 6, 7 ve 8. alt maddelerinde sınırla ilgili temel kavramlar ele alınmıştır. Buna göre sınır kontrolü, iç sınır kontrolünü kaldırmış tüm üye devletlerin menfaatine bir durum olarak tanımlanmıştır. Sınır kontrolünün; yasadışı göçe, insan ticaretiyle mücadele, üye devletlerin iç güvenliğine, kamu politikasına, kamu sağlığına ve uluslararası ilişkilere yönelik her türlü tehdidin önlenmesine yardımcı olduğu ifade edilmiştir. Sınır kontrolleri yapılırken insan onuruna yakışır şekilde sürecin yürütülmesi gerektiği özellikle vurgulanmıştır. Sınır kontrolü; sınır geçiş noktalarının gözetimi, iç güvenlik risklerini ve dış sınırların güvenliğini etkileyebilecek tehditlerin analizini de içermektedir. Bu nedenle Schengen Bilgi Sistemindeki (SIS) kontroller de dâhil olmak üzere, sınır geçiş noktalarındaki kontrolleri ve sınırdaki gözetimi düzenleyen koşulların, kriterlerin ve ayrıntılı kuralların belirlenmesi gerektiği özellikle ifade edilmiştir (Eur-LEX, 2016a).

Avrupa Birliği ve Akıllı Sınırlar

Avrupa ülkeleri, dünyanın birçok ülkesinden düzenli veya düzensiz yollarla gelen göçmenlere ev sahipliği yapmaktadır. Her yıl, üçüncü ülkelerden Birlik topraklarına giren milyonlarca kişi Schengen sınırlarını geçmektedir. Statista tarafından 2024 yılında yayınlanan çalışma, Birlik sınırlarını yasadışı yollarla geçen göçmenlere ilişkin bilgi vermektedir. Buna göre AB, 2023 yılı itibarıyla 380.230 kişinin yasadışılığını sınırlarda tespit etmiştir. En yoğun yasadışı geçiş ise 2015 yılında 1.822.180 kişi ile gerçekleşmiştir (Statista, 2024).

Birlik'e yasal yollarla giriş yapan kişiler de bulunmaktadır. Bunlardan bazıları kısa süreli giriş yapmakta bazıları vizesiz giriş hakkından yararlanmaktadır. 2015 yılı düzensiz göçün turmandığı bir yıl olmakla birlikte, yasal yollarla girenlerin sayısında da artışın yaşandığı bir dönemdir. Buna göre 2015 yılında AB vatandaşı olmayan 50 milyondan fazla kişi; eğitim, iş veya turistik amaçlarla

Birlik ülkelerini ziyaret etmiştir. Birlik'in dış sınırlarından ise 200 milyon kişi geçmiştir (European Commission, 2016h). 2023 yılında yayımlanan Avrupa Komisyonu verilerine göre, Birlik ülkelerine 2023 yılı itibarıyla vize başvuru sayısı 10,3 milyon olmuştur. Bu rakam, 2022 yılı verilerine kıyasla %37 artış göstermektedir. Türkiye ve Çin ise sırasıyla 1.055.885 ve 1.117.365 kişi ile 2023 yılında en çok vize başvurusunda bulunan ilk iki ülkedir (European Commission, 2024d). Avrupa Birliği sınırlarından geçen yabancıların sayıca fazlalığı nedeniyle Birlik'in öncelikli stratejisi, iç güvenliği sağlayacak etkili bir dış sınır yönetimi sağlamak yönündedir (European Commission, 2024a). Dolayısıyla Birlik; göçün etkin bir şekilde yönetilmesi, iç güvenliğin artırılması ve kişilerin serbest dolaşımı ilkesinin korunmasına yardımcı olacak şekilde Schengen alanını korumak amacındadır (European Commission, 2015b).

Dijital teknoloji ve yapay zekâ alanındaki gelişmeler, Birlik'in sınır kontrol ve yönetim anlayışını da dönüştürmüştür. Bu kapsamda Birlik, insan odaklı bir sınır yönetimi anlayışı iddiasıyla etkin bir sınır kontrolü ve yönetimine odaklanmaya başlamıştır. AB bu süreci akıllı sınır kavramıyla tanımlamaktadır. Akıllı sınır, Giriş/Çıkış Sistemi (EES), Avrupa Seyahat Bilgi ve Yetkilendirme Sistemi (ETIAS) ve Schengen Sınır Kodu'nda yapılan değişikliklerden oluşan bir dizi tedbiri içermektedir. Bu tedbirlerden oluşan akıllı sınırlar; seyahat eden kişiler için sınır geçişlerini iyileştirerek kolaylaştırmayı, düzensiz göçle mücadeleyi, kişilerin kimliklerini sınırda daha güçlü bir şekilde tespit etmeyi ve bu yolla da güvenliği iyileştirmeyi hedeflemektedir (European Commission, t.y.b). Birlik'in akıllı sınırlarla temel iddiası hem kişi haklarına saygı çerçevesinde seyahati güvenli hâle getirmek hem de düzensiz göçle etkin bir mücadele aracı olarak akıllı sınırları kullanmaktır.

Avrupa Birliği ve Sınır Yönetimi

2015 ve Sonrası Stratejiler ve Uygulamalar

Sınır kontrolü ve yönetimi bağlamında güvenlik, özellikle Avrupa şehirlerinde meydana gelen terör saldırılarından sonra daha fazla gündeme gelmiş ve bu alanda politika önerileri geliştirilmiştir. Dolayısıyla güvenlik, 2015 yılından itibaren Avrupa Komisyonu'nun görevleri arasında sürekli yer alan bir temadır.

Avrupa Güvenlik Gündemi, 28 Nisan 2015 tarihinde, 2015-2020 dönemlerini kapsayacak şekilde üye devletlerin; terörizm, siber saldırılar ve organize suçlar gibi güvenlik tehditleriyle mücadele bağlamında iş birliğini ve Birlik'in terörizm ve güvenlik tehditlerine karşı etkili bir AB müdahalesi sağlamak üzere temel eylemlerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Charlie Hebdo Saldırısı (Ocak 2015), Paris Saldırısı (Kasım 2015) ve Berlin Noel Saldırısı (Aralık 2016) gibi birçok Avrupa başkentinde gerçekleşen saldırılar sebebiyle terör saldırılarının sınır

ötesinde koordine edilmesi ve bu süreçte temel haklara saygı çerçevesinde bu tehditlere karşı koymak için birlikte çalışmak gereği ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda iç güvenliğin sağlanması sorumluluğu üye devletlere ait olmakla birlikte sınır ötesi zorlukların ülkelerin tek başlarına hareket etme kapasitesine meydan okuduğu, bu sebeple iş birliği ve bilgi alışverişini kolaylaştırmak için ortak eylemleri içeren AB desteğin önemli olduğu vurgulanmıştır. (European Commission, 2015a, s. 1).

Avrupa Güvenlik Gündeminin uygulanması ile Birlik'in sınır yönetimi ve sınır ötesi iş birliği başta olmak üzere terörizm, radikalleşme ve ateşli silahların önlenmesi üzerine birçok çalışma gerçekleştirmiştir. Sınır yönetimiyle ilgili olarak yapılan çalışmalardan ilki, 2015 yılında Komisyon tarafından Schengen El Kitabı'nın yenilenmesidir. Bu bağlamda Komisyon, sahada görev yapan yetkililerin diğer üye devletlerdeki yetkililerle gerçek zamanlı iletişimini sağlamak üzere Schengen Bilgi Sistemi'nde (SIS) yasal ve teknik iyileştirmeler yaparak üye devletleri; bir üye devletin topraklarından sınır dışı edilme, girişin reddedilmesi veya sınır dışı edilmeyi içeren tüm tedbirlere ilişkin uyarıları SIS'e girme olanaklarını tam olarak kullanmaya çağırmış, ayrıca Ekim ayında üye devletlere, sınır muhafızlarının geçersiz belgelere el koymasına yardımcı olacak açıklayıcı bir belge dağıtmıştır (European Commission, 2016b, s.1).

Avrupa Güvenlik Gündemi sonrası, sınır paketi ifadesine de yer verilmiş, Komisyon tarafından 15 Aralık 2015 tarihinde kabul edilen Sınır Paketi kapsamında dış sınırların güçlü ve ortak bir şekilde yönetilmesini sağlamak üzere bir Avrupa Sınır ve Sahil Güvenliği kurulmasını önerilmiştir. Ayrıca, Schengen alanına giriş-çıkış yapan tüm kişilerin ilgili veri tabanlarında sistematik olarak kontrol edilmesi önerilerek Avrupa vatandaşlarının güvenliğini daha da arttırmak amaçlanmıştır (European Commission, 2015b, s.1).

2016 tarihli Birlik Durum Raporu'nda Avrupa'da güvenliğin artırılması ve dış sınırların güçlendirilmesi adına tedbirler önerilmiştir. Bunlar arasında; operasyonel olarak hızlandırılmış Avrupa Sınır ve Sahil Güvenliği, Giriş-Çıkış Sistemi'nin (Entry-Exit System-EES) dış sınırların yönetimini iyileştirmek, vize aşımıyla mücadele etmek, AB'ye düzensiz göçü azaltmak, aynı zamanda terörizm ve ciddi suçlarla mücadeleye katkıda bulunmak ve yüksek düzeyde iç güvenlik sağlamak amacı ile hızlı bir şekilde kabul edilmesi ve uygulanması, belge sahteciliğini önlemek amacıyla seyahat belgelerinin güvenliğinin artırılması, ve Avrupa Seyahat Bilgi ve Yetkilendirme Sistemi'nin oluşturulmasına yönelik teklifler yer almıştır (European Commission, 2016c, s.1).

Sürece ilişkin bir diğer belge, 2016 tarihli Güvenlik Üzerine Avrupa Gündemi'ne İlişkin Birinci İlerleme Raporu'dur. Etkin ve sürdürülebilir bir güvenlik birliği yolunda kaydedilen ilerlemeye ilişkin ilk raporda, Komisyon'un terörizmle mücadele kapsamında odaklanacağı konulara değinilmiş ve bu konular arasında bilgi alışverişinin geliştirilmesi, bilgi sistemlerinin güçlendirilmesi ve dış sınırlarda güvenliğin artırılması şeklinde alt başlıklara yer verilmiştir (European Commission, 2016d, s.1).

16 Kasım 2016 tarihli Güvenlik Üzerine Avrupa Gündemi'ne İlişkin İkinci İlerleme Raporu'nda ise vizesiz seyahat edenlere yönelik güvenlik kontrollerinin güçlendirilmesi amacıyla Avrupa Seyahat Bilgi ve Yetkilendirme Sistemi (ETIAS) için yapılan teklif yer almaktadır. ETIAS, düzensiz göç ve güvenlik kontrollerinin önceden yapılabilmesi için Birlik topraklarına vizesiz seyahat eden tüm bireyler hakkında bilgi toplayacaktır. (European Commission, 2016e, s.1-2). ETIAS ile kurulan bu otomatik sistem, temel haklara ve kişisel verilerin korunmasına saygı gösterilmesi temelinde ön kontroller yapacak, böylelikle AB'nin dış sınırlarının daha etkin bir şekilde yönetilmesine katkıda bulunacak ve iç güvenliği artırırken aynı zamanda Schengen sınırları boyunca yasal seyahati kolaylaştıracaktır. (European Commission, 2016f, s.1-2). Aynı raporda, savunmanın ve dayanıklılığın güçlendirilmesi hedefi altında dört ana hedef tanımlanmıştır. Bunlar; bilgi sistemlerinin güçlendirilmesi ve bilgi eksikliklerinin kapatılması, bilgi değişiminin güçlendirilmesi, dış sınırlarda güvenliğin güçlendirilmesi ve Tek Arama Ara Yüzü'nün oluşturulmasıdır. Bu amaçlara yönelik olarak bilgi alışverişinin iyileştirilmesi amacıyla AB Yolcu İsim Kaydı (PNR) Direktifinin tüm üye devletler tarafından tam olarak uygulanması, dış sınırlarda güvenliğin artırılması hedefi ile üye devletlerin yıl sonuna kadar tam kapasiteye ulaşacak şekilde personel ve ekipman konuşlandırma taahhütlerini yerine getirmeleri, geri dönen yabancı savaşçıların tespit edilmesinde kilit bir araç olan ve AB dış sınırlarından geçen tüm yolculara yönelik sistematik kontrollerin uygulanmasına ilişkin komisyon teklifinin bir an evvel kabul edilmesi çağrısı, Schengen Bilgi Sistemi'nin (SIS) işlevselliğini arttırmaya yönelik ilk teklif seti ile seyahat belgelerindeki güvenlik özelliklerinin iyileştirilmesine yönelik bir eylem planı sunulması ve üye devlet kolluk kuvvetleri, sınır ve göç makamları için Tek Arama Ara Yüzü oluşturulması önerileri sunulmuştur (European Commission, 2016 e, s.1-2).

Sınır güvenliği aynı zamanda terör finansmanın önlenmesi bağlamında da gündeme gelmiştir. Avrupa Komisyonu tarafından yayımlanan 21 Aralık 2016 tarihli "Güvenlik Birliği: Komisyon Terörizmin Finansmanı ile Mücadele İçin Daha Güçlü Kurallar Benimsiyor" başlıklı belgede kara para aklama ile ilgili suçların soruşturulmasını iyileştirmek için ortak hükümler belirlemek suretiyle sınır ötesi adli ve polis iş birliğinin önündeki engelleri kaldırmak hedefi dile getirilmiştir (European Commission, 2016g, s. 1). Benzer şekilde, 21 Aralık 2016 tarihli "Güvenlik Birliği: Komisyon, Terörizm Ve Sınır Ötesi Suçlarla Daha İyi Mücadele Etmek İçin Schengen Bilgi Sistemini Güçlendirmeyi Öneriyor" başlıklı diğer bir belgede ise Schengen Bilgi Sistemi'nin (SIS) operasyonel etkinliğinin ve verimliliğinin güçlendirilmesi teklif edilmiş, üçüncü ülke vatandaşlarına yönelik giriş yasaklarının SIS'e girilmesinin zorunlu hâle getirilerek dış sınırlarda etkili bir şekilde uygulanmasına katkıda bulunulması, geri dönüş kararları için yeni bir uyarı kategorisi getirerek düzensiz olarak kalan üçüncü ülke vatandaşlarına verilen geri dönüş kararlarının uygulanmasının iyileştirilmesi, Schengen bölgesine

giren kişilerin kimliklerinin tespit edilmesi amacıyla yüz görüntüleme ve avuç içi izi gibi verilerin daha etkin bir şekilde kullanılması gibi öneriler yer almıştır (European Commission, 2016ğ, s.1-2).

19 Ocak 2017 tarihli “Güvenlik Birliği: AB-ABD TFTP ve PNR Anlaşmalarının Uygulanmasına İlişkin Komisyon Raporları” başlıklı belgede, AB-ABD Terörist Finansmanı Takip Programı (TFTP) Anlaşması (EU-US Terrorist Finance Tracking Programme Agreement) ve AB-ABD Yolcu İsim Kayıtları (PNR) Anlaşması’na (Passenger Name Records Agreement) yer verilmiş, özellikle yolcuların erişim hakları ve hassas verilerin maskelenmesi ve silinmesi ile ilgili olarak AB-ABD PNR Anlaşması’nda ortaya konan koşulların ABD makamları tarafından uygulanmaya devam edilmesi vurgulanmıştır (European Commission, 2017a, s.1).

25 Ocak 2017 tarihli bildiri, etkin ve gerçek bir güvenlik birliği oluşturma yolunda kaydedilen ilerlemeye ilişkin dördüncü aylık rapordur. Terörizm ve örgütlü suçlarla ve bunları destekleyen araçlarla mücadele olmak üzere iki ana sütun altındaki gelişmeleri kapsamaktadır. Aralık ayında Berlin’de meydana gelen Noel Pazarı Saldırısı’nın ulusal sınır ve kolluk kuvvetlerinin zorlu görevlerini daha etkin bir şekilde yerine getirmelerine yardımcı olmak üzere Birlik’in bilgi sistemlerinde, özellikle AB düzeyinde acilen ele alınması gereken ciddi zayıflıkları bir kez daha ortaya koyduğu ifade edilerek farklı bilgi sistemlerinin birbiriyle bağlantılı olmamasının saldırganların sınır geçişleri de dahil olmak üzere tespit edilmeden hareket etmek için birden fazla kimlik kullanmasına izin verdiği ve bu bilgilerin üye devletler tarafından ilgili AB veri tabanlarına rutin olarak yüklenmediği eleştirisi yer almıştır (European Commission, 2017b). Benzer eleştiriler 12 Aralık 2017 tarihli “Proposal for A Regulation of The European Parliament and of The Council on establishing a framework for interoperability between EU information systems (police and judicial cooperation, asylum and migration)” başlıklı komisyon önerisinde de yinelenmiştir. Buna göre, 2014’ten beri AB’ye düzensiz sınır geçişlerindeki artışın, yaşanan terör saldırılarının da gösterdiği üzere iç güvenliğe yönelik gelişen ve devam eden bir tehditle karşı karşıya kalınmasının, AB vatandaşlarının kişiler üzerindeki dış sınır kontrollerinin ve Schengen alanı içindeki kontrollerin etkili olmasının, göçün etkin bir şekilde yönetilmesinin ve iç güvenliğe katkıda bulunulmasının beklendiği ifade edilmiştir (European Commission, 2017g).

16 Mayıs 2017 tarihli “Avrupa Güvenlik Gündemi: Komisyon Bilgi Sistemlerinin Birlikte Çalışabilirliği Konusunda Yeni Bir Yaklaşım Belirledi” başlıklı belgede ise daha önceden sunulan AB Giriş/Çıkış Sistemi ve Avrupa Seyahat Bilgi ve Yetkilendirme Sistemi (ETIAS) gibi yeni sistemlerin kurulmasının yanı sıra Schengen Bilgi Sistemi, Eurodac ve Avrupa Adli Sicil Bilgi Sistemi (ECRIS) gibi mevcut sistemlerin güçlendirilmesi de dâhil olmak üzere, mevcut bilgi açıklarının kapatılması önerisi gündeme getirilmiş; böylelikle güvenlik, sınır ve göç yönetimine yönelik tüm merkezi AB bilgi sistemlerinin, veri koruma ve temel haklara tam saygı çerçevesinde birlikte çalışabilir olduğu yeni bir veri yönetimi yaklaşımı ortaya konmak istenmiştir. Avrupa arama portalı,

paylaşılan biyometrik eşleştirme hizmeti ve ortak kimlik havuzu gibi özellikler sunulmuştur. Önerilen yaklaşım ile AB'nin veri yönetimi mimarisindeki zayıflığın üstesinden gelerek kör noktaların ortadan kaldırılabilmesi amacıyla bilgi sistemi yönetiminden sorumlu AB Ajansı eu-LISA'nın, teknik uzmanlık sağlama ve bilgi sistemlerinin birlikte çalışabilirliğine yönelik çalışmaları ilerletme konusunda çok önemli bir rol oynayabilmesi için Haziran 2017'de Ajansın yetkilerini güçlendirecek bir yasa teklifi sunacağı ifade edilmiştir (European Commission, 2017c, s.1-2).

29 Haziran 2017 tarihli “Güvenlik Birliği: Komisyon, AB Bilgi Sistemlerinin Birlikte Çalışabilirliğini Sağlıyor” başlıklı belgede, Komisyon tarafından büyük ölçekli bilgi teknolojileri sistemlerinin operasyonel yönetimi için Schengen Bilgi Sistemi (SIS), Vize Bilgi Sistemi (VIS) ve Eurodac'ın operasyonel yönetiminden merkezî düzeyde sorumlu olan eu-LISA Ajansı'nın (eu-LISA) yetkisinin güçlendirilmesi önerilmiş; böylelikle AB bilgi sistemlerinin merkezî operasyonel yönetiminin sağlanabileceği ifade edilmiştir. Ayrıca, üye devletlerin AB vatandaşı olmayanların adli sicil kayıtlarını daha etkin bir şekilde paylaşabilmeleri için Avrupa Adli Sicil Bilgi Sistemi'nde (ECRIS) daha fazla iyileştirme yapılması ve bu yolla merkezi ECRIS- Üçüncü Ülke Ulusal Sistemi oluşturmak hedefi gündeme getirilmiştir (European Commission, 2017d, s.1-2).

27 Temmuz 2017 tarihli “Güvenlik: AB, Bilgi Paylaşımı, Terörün Finansmanı ile Mücadele Ve Avrupalıların Çevrimiçi Ortamda Korunması İçin Çalışmalar Yürütüyor” adlı belgede, terörizmin yarattığı değişen tehdide yanıt vermek üzere Komisyon'un 25 Mayıs 2018'e kadar tamamlanması gereken AB Yolcu İsim Kaydı (PNR) Direktifi ve DNA, parmak izi ve araç kayıt verilerinin değişimine yönelik Prüm Düzenlemesi (Prüm Regulation) gibi Birlik mevzuatının uygulanmasında üye devletlerin desteklemeye devam edileceği, Birlik araçlarının karmaşıklığının azaltılması ve birlikte çalışabilirliğin güçlendirilmesi adına Schengen Bilgi Sistemi ile EURODAC ve ECRIS veri tabanlarının güçlendirilmesine yönelik ilgili teklifler üzerindeki çalışmaları hızlandırmak üzere Avrupa Parlamentosu ve Konseyi ile temaslarda bulunacağı ifade edilmiştir (European Commission, 2017e, s. 1).

7 Eylül 2017 tarihli “Güvenlik Birliği: Komisyon 2017 Güvenlik Önceliklerini Yerine Getiriyor” başlıklı belgede, Komisyon'un önceki yıllarda üye devletlerin terör, organize suçlarla mücadele ve savunmayı güçlendirmek için yapılan çabaları desteklediği ifade edilmiş, dış sınırlarda güvenliğin artırılması amacıyla AB vatandaşları da dâhil olmak üzere dış sınırlardan geçen tüm yolcuların güvenlik veri tabanlarıyla sistematik kontrollerinin yürürlükte olduğu, AB'nin dış sınırlarından geçen AB vatandaşı olmayanların giriş ve çıkış verilerini kaydedecek olan AB Giriş/Çıkış Sistemi üzerinde siyasi bir anlaşmaya varıldığı, Avrupa'ya vizesiz seyahat edenlerin sınırlara varmadan önce güvenlik kontrollerinin yapılabilmesi için bir Avrupa Seyahat Bilgi ve Yetkilendirme Sistemi (ETIAS) kurulmasına yönelik çalışmaların devam ettiği bilgisi verilmiştir. Bilgi alışverişinin iyileştirilmesi içinse Schengen Bilgi Sistemi'nin (SIS) güçlendirilmesi için

mevzuat önerisinde bulunulduğu belirtilmiştir (European Commission, 2017f, s.1).

16 Mayıs 2018 tarihli “AB Vize Politikası: Komisyon, AB’nin Dış Sınırlarını Daha İyi Güvence Altına Almak İçin Vize Bilgi Sistemini Güncelliyor” başlıklı belgede, Vize Bilgi Sistemi (VIS) veri tabanının güncellenmesi konusuna yer verilmiştir. Buna göre VIS, Avrupa Birliği’nin dış sınırlarında görev yapan sınır muhafızlarının üye devlet konsolosluklarıyla irtibatını sağlayan bir AB veri tabanı olma özelliği taşımaktadır. Bu amaçla, VIS veri tabanında kayıtlı tüm vize başvurularının Tek Arama Portalı üzerinden Giriş-Çıkış Sistemi (EES), Schengen Bilgi Sistemi (SIS) ve Avrupa Adli Sicil Bilgi Sistemi (ECRIS) gibi güvenliğe ve göçe yönelik oluşturulan diğer bilgi sistemleriyle karşılaştırılarak otomatik olarak kontrol edilmesinin birden fazla kimlik kullanan başvuru sahiplerinin tespit edilmesine ve güvenlik veya düzensiz göç riski taşıyan kişilerin belirlenmesine katkı sağlayacağı ifade edilmiştir. Ek olarak, AB düzeyinde uzun süreli vize ve ikamet izinleri hakkında hiçbir bilgi tutulmadığı vurgulanarak, önerilen güncellemeler ile VIS’in kapsamının bu tür bilgileri de içerecek şekilde genişletileceği ve bu sayede Schengen dış sınırlarını geçmek için kullanılan uzun süreli vize veya oturma izninin yasal sahibi tarafından kullanılıp kullanılmadığının ve geçerlilik durumunun sınır muhafızları tarafından hızlı bir şekilde tespiti ile önemli bir güvenlik açığının kapatılabileceği belirtilmiştir. Ayrıca, vize başvurusunda bulunan kişinin seyahat belgesinin kopyalarının da VIS veri tabanına dahil edilmesi ile düzensiz göçmenlerin tespitinin kolaylaşacağı ve böylece AB’nin geri dönüş politikasının etkinliğini arttıracacağı ifade edilmiştir (European Commission, 2018, s.1). Dolayısı ile VIS veri tabanının güncellemesinin iç güvenliği artıracacağı ve sınır yönetimini geliştireceği vurgulanmıştır.

30 Ekim 2019 tarihli “Güvenlik Birliği: Geçtiğimiz Yıllarda Önemli İlerleme Kaydedilmiş ve Somut Sonuçlar Elde Edilmiştir, Ancak Çabalar Devam Etmelidir” başlıklı belgede, Avrupa Parlamentosu ve Konsey’e ETIAS’ın teknik uygulaması ve güçlendirilmiş Vize Bilgi Sistemi de dahil olmak üzere güvenlik bilgi sistemlerine ilişkin bekleyen tüm yasa teklifleri üzerinde süratle anlaşmaya varmaları çağrısında bulunulmuştur (European Commission, 2019, s.1-2).

Akıllı Sınırlar Paketi

Akıllı sınır kavramı 2013 yılında gündeme gelmiş, ancak Akıllı Sınırlar Paketi’nin reddedilmesinin ardından 2017 yılından itibaren günümüze kadar bir dizi teklif ve uygulama ile süreç güçlendirilmiştir. Süreç, Şubat 2013’te Avrupa Komisyonu tarafından üç tekliften oluşan bir Akıllı Sınırlar Paketi sunulması ile başlamıştır. Birinci teklif, Schengen alanına seyahat eden üçüncü ülke vatandaşlarının giriş-çıkış zamanı ve mekâna ilişkin bilgilerin kaydedilmesine yönelik bir Giriş/Çıkış Sistemi (GÇS) Tüzüğü, ikinci teklif, ön incelemeden geçmiş üçüncü ülke vatandaşlarının Birlik dış sınırında sınır kontrollerinin kolaylaştırılmasından

faýdalanmalarına imkân tanıyan bir Kayıtlı Yolcu Programı (KP) Tüzüğü ve üçüncü teklif ise GÇS ve KP'nin oluşturulmasını dikkate almak suretiyle Schengen Sınırlar Tüzüğü'nde değişiklik yapan tüzüktür (European Commission, 2016a). 2013'te teklifin reddedilmesinin altında yatan sebep, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği Konseyi tarafından dile getirilen teknik, operasyonel ve mali masraflar ve yeni sistemin uygulanabilirliği konusudur (European Parliament, 2024). Ayrıca, Avrupa Birliği Temel Haklar Şartına, özellikle özel ile aile hayatının ve kişisel verilerin korunmasına yönelik endişeler de söz konusu olmuştur (EDRI, 2018).

Bu kaygılar üzerine Komisyon, iki aşamalı bir uygulama yapılması yönünde girişimde bulunmuş ve Ekim 2014'te bazı teknik esasların uygulanabilirliği üzerine pilot projeyi tamamlamıştır. Ancak, Komisyon'un akıllı sınırlara ilişkin teknik çalışma ve maliyet analizini sunmasının ardından 6 Ocak 2015 tarihinde Tanja Fajon tarafından raportörlüğü yapılan ve Avrupa Parlamentosu Sivil Haklar, Adalet ve İçişleri Komitesi tarafından sunulan çalışmada, veri koruma prensiplerinin yeterli bir şekilde gösterilmediği, vatandaşların ve seyahat eden bireylerin haklarına etkisi bağlamında değerlendirmenin yapılmadığı ve teklifin nihai masraflarına ilişkin net bir cevabın verilmemesi endişesi dile getirilmiştir (European Parliament, 2024).

Komisyon, Mart-Eylül 2015 tarihlerinde 58.000 gönüllü üçüncü ülke vatandaşının katılımı ile 12 ayrı Birlik'e üye ülkelerin 18 farklı dış sınırında uygulanmak üzere ikinci aşamaya geçmiştir. Bu kapsamda Avrupa sınır kontrolleri için bazı teknolojilerin kullanılmasının fizibilitesini değerlendirmek ve özgürlük, güvenlik ve adalet alanındaki büyük ölçekli bilgi ve teknoloji sistemlerinin operasyonel yönetimi amacıyla Avrupa Ajansı (eu-LISA) tarafından pilot proje yürütülmüştür (eu-LISA, t.y).

2013 yılının şubat ayında sunulan teklif üzerine uzlaşma sağlanamadığı için Komisyon, 13 Mayıs 2015 tarihinde ortaya koyduğu Avrupa Göç Gündeminin bir parçası olarak Akıllı Sınır Paketi'nde yer alan önerilerin revize edildiğini duyurmuş, Kayıtlı Gezgin Programı'na ilişkin 2013 tarihli teklifini geri çekmiş ve 6 Nisan 2016 tarihinde yeni bir Akıllı Sınır Paketi ortaya koymuştur (European Parliament, 2024). 2016 yılında sunulan EES teklifi, yasal temelini Avrupa Topluluğu'nu kuran antlaşmanın 62(1) ve (2)(a) Maddeleri gibi eşdeğer hükümlerine dayandırmış, kişilerin sınır ötesi dolaşımını düzenleyen kurallara ilişkin bir Topluluk Kodu (Schengen Sınırları Kodu) oluşturan ve 15 Mart 2006 tarihli 562/2006 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'nün kodifiye edilmiş hâli olan "Kişilerin sınır ötesi dolaşımını düzenleyen kurallara ilişkin bir Birlik Koduna (Schengen Sınırları Kodu) ilişkin 9 Mart 2016 tarihli ve (AB) 2016/399 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü" bağlamında oluşturulmuştur (European Commission, 2016a).

2016 tarihli EES teklifinin 1. Maddesinde, kimlerin verilerinin EES sistemine dahil olup olmayacağı belirtilmiştir. Söz konusu teklifte, EES kapsamında giriş ve çıkış verileri işlenecek kişiler üç ayrı kategoride tanımlanmıştır. Buna göre,

kısa süreli kalış için veya tur vizesi temelinde kalış için kabul edilen üçüncü ülke vatandaşları, 2004/38/AT sayılı Direktif'in uygulandığı bir Birlik vatandaşının aile üyesi olan ve bu Direktif uyarınca ikamet kartı sahibi olmayan üçüncü ülke vatandaşları, ve Birlik hukuku kapsamında serbest dolaşım hakkından yararlanan üçüncü ülke vatandaşlarının aile üyesi olan ve 2004/38/AT sayılı Direktif uyarınca ikamet kartı sahibi olmayan üçüncü ülke vatandaşları kategorisindeki kişilerin verilerinin EES sistemine girilmesi gerekmektedir (European Commission, 2016a).

Aynı maddede, EES kapsamında verileri işlenmeyecek ve muaf tutulacak kişiler altı kategoriye ayrılmıştır. Bu kategorilerden bazıları 2004/38/AT sayılı Direktif'in uygulandığı bir Birlik vatandaşının aile üyesi olan ve bu Direktif uyarınca bir ikamet kartına sahip olan üçüncü ülke vatandaşları, 2004/38/AT sayılı Direktif'te atıfta bulunulan ikamet kartına sahip olan ve Birlik hukuku kapsamında serbest dolaşım hakkından yararlanan üçüncü ülke vatandaşlarının aile üyesi olan üçüncü ülke vatandaşları ve Andorra, Monako ve San Marino vatandaşları olarak sıralanmıştır (European Commission, 2016a).

Bu yeni sistem ile AB vatandaşı olmayan kişilerin Schengen alanına girip çıkarken ya da girişleri reddedilirken isim, seyahat belgesi, parmak izi, yüz görüntüsü, doğum tarihi ve yeri gibi bilgilerin kaydedilmesi öngörülmüştür. Bu sistemin amacı Vize Bilgi Sistemi (VIS) veri tabanı ile bağlantılı olan kolluk kuvvetlerinin suç ve terörizmi önlemek amacıyla suçlu tespiti ve istihbarat için veri tabanına erişimine imkân tanımaktır (EDRI, 2018).

Giriş/Çıkış Sistemi (EES) kısaca üçüncü ülkelerden gelen hem kısa süreli vize sahibi hem de vizeden muaf yolcuların AB dış sınırını her geçişlerinde kayıt altına alınmasına yönelik otomatik bir bilişim sistemi olacaktır. Bu sistemin özelliği seyahat eden üçüncü ülke vatandaşı olan kişinin adını, seyahat belgesinin türünü, biyometrik verilerini (parmak izleri ve yakalanan yüz görüntüleri), giriş ve çıkış tarihi ve yerini, temel haklara ve verilerin korunmasına tam saygı göstererek kaydedecektir (European Commission, 2024b). EES sisteminin diğer bir özelliği, giriş retlerini de kaydederek zaman alıcı olan, sınır geçişlerine ilişkin güvenilir veri sağlamayan ve fazla giriş yapanların (izin verilen azami kalış süresini aşan yolcular) sistematik olarak tespit edilmesine imkân vermeyen mevcut pasaportların elle damgalanması sisteminin yerini almasıdır (European Commission, 2024b).

EES kapsamında, sınır yönetimi sistemine yeni eklenen kavramlar bulunmaktadır. Bunlardan ilki, self-servis sistemidir. Self-servis sistemi, bir kişi için geçerli olan sınır kontrollerinin tamamını veya bir kısmını gerçekleştiren otomatik bir sistem anlamına gelmektedir. Diğer bir kavram, e-gate'dir. "E-gate" bir dış sınırın etkin geçişinin gerçekleştiği elektronik yollarla işletilen bir altyapı anlamına gelir. Otomatik sınır kontrol sistemi ise başka bir yeni kavramdır ve otomatik sınır geçişine izin veren ve bir self-servis sistemi ile bir e-kapıdan oluşan bir sistem anlamına gelir (European Commission, 2016a).

EES, güvenlik birliği kurma hedefinin önemli bir bileşenidir. EES ile Birlik, sınır yönetimi bağlamında Avrupa Güvenlik Gündemi³ ve Avrupa Göç Gündemi⁴ hedeflerine ulaşılmasına yardımcı olacaktır. Yeni sistem aynı zamanda iyi niyetli (bona fide) üçüncü ülke vatandaşlarının daha kolay seyahat etmelerine yardımcı olurken radikal yolcuların yanı sıra belge ve kimlik sahtekarlığı vakalarını da daha etkin bir şekilde tespit edebilmektedir (European Commission, 2024b).

Avrupa Seyahat Bilgi ve Yetkilendirme Sistemi (ETIAS) ise, düzensiz göçü önlemek için planlanan başka bir akıllı sınır uygulaması örneğidir. 2026 yılının son çeyreğinde uygulanması planlanan ETIAS kapsamında seyahat izinleri için herhangi bir başvuru bu aşamada toplanmamaktadır. Ancak ETIAS, Schengen alanında bulunan üye devletlere seyahat eden vizeden muaf ziyaretçilerin oluşturduğu güvenlik, düzensiz göç veya yüksek salgın risklerini tespit etmek için yapılan otomatik bir sistem olması ve aynı zamanda bu tür riskler taşımayan yolcuların büyük çoğunluğu için sınırları geçmeyi kolaylaştırması yönüyle önemlidir (European Commission, 2024c).

Avrupa Komisyonu, ETIAS fikrini ilk olarak Nisan 2016'da "Sınırlar ve Güvenlik için Daha Güçlü ve Daha Akıllı Bilgi Sistemleri Tebliği"nde ortaya atmış ve 16 Kasım 2016'da teklifi kabul etmiştir. Teklif kapsamında ETIAS'ın bütünleşmiş sınır yönetimi ve iç güvenliği geliştirme özelliğine dikkat çekilmiş, göç ve güvenlik bağlamında Schengen alanına seyahat eden vizeden muaf ziyaretçilerle ilgili riskleri tespit etmek için önceden kontroller yapılması gerektiğine vurgu yapılmıştır (Eur-LEX, 2016b). Avrupa Parlamentosu ve Konsey ile yapılan müzakerelerin ardından ETIAS Yönetmeliği ((AB) 2018/1240) 12 Eylül 2018'de kabul edilmiş ve 9 Ekim 2018'de yürürlüğe girmiştir (European Commission, 2024c).

ETIAS Yönetmeliği'nde kimlerin seyahat izni alacağı açıkça belirtilmiştir. Buna göre ETIAS, vize zorunluluğundan muaf olan üçüncü ülke vatandaşlarına uygulanmalıdır. Ayrıca, 2004/38/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi'nin uygulandığı bir Birlik vatandaşının veya bir tarafta Birlik ve üye devletleri ile diğer tarafta üçüncü bir ülke arasındaki bir anlaşma uyarınca Birlik vatandaşlarına eşdeğer serbest dolaşım hakkından yararlanan bir üçüncü ülke

³ Avrupa Güvenlik Gündemi'nin temel amacı, Birliğin güvenlikle ilgili konularda sorumluluk paylaştan ulusal hükümetler ile AB kurumları arasında eylemleri belirlemektir. Bu amaçla, güvenliğin ulusal sınırlarda durmadığı gerekçesi ile iç ve dış güvenliğe odaklanma, altı temel ilkedendir. Terörizmin, ulus aşırı organize suçların ve siber suçların önlenmesi bağlamında üç önemli temel önceliği bulunmaktadır (Eur-LEX, 2015).

⁴ 13 Mayıs 2015 tarihinde yayımlanan Göç Üzerine Avrupa Gündemi belgesinde, daha iyi bir göç yönetimi için dört sütun üzerinde durulmuştur. Bu sütunlar kısaca, düzensiz göçe yönelik teşviklerin azaltılması, sınır yönetimi (hayat kurtarma ve dış sınırların güvenleştirilmesi), güçlü bir ortak iltica politikası ve yasal göç üzerine yeni politikadır. Sınır yönetimi bağlamında temel hedef, Frontex'in kapasitesinin güçlendirilmesi, üçüncü ülkelerin sınır yönetimi kapasitesinin güçlendirilmesinin desteklenmesi ve bazı sahil güvenlik işlemlerinin AB düzeyinde bir havuzda toplanması şeklindedir (European Commission, 2015c).

vatandaşının aile üyesi olan ve 2004/38/EC sayılı Direktif uyarınca ikamet kartı veya 1030/2002 sayılı Konsey Tüzüğü (EC) uyarınca ikamet izni sahibi olmayan vize yükümlülüğünden muaf üçüncü ülke vatandaşlarına da uygulanması gerektiği belirtilmiştir (Eur-LEX, 2018b).

ETIAS kapsamında, EES'den altı ay sonra başlamak üzere, vizeden muaf 60'tan fazla ülkeden yaklaşık 1,4 milyar kişinin 30 Avrupa ülkesine kısa süreli kalış için seyahat izni alması yönünde planlamalar yapılmıştır (ETIAS, 2024).

Yapay Zekâ ve Akıllı Sınır Uygulamaları

Mevcut teknolojilerin kullanımı, göçün yönetimi için etkili mekanizmaların sunulmasına katkıda bulunma potansiyeline sahiptir. Bu modern teknolojik uygulamalardan biri de yapay zekâdır. Günümüzün dijital dünyasında küresel sorunların doğası da değişmekte ve bu sorunların çözümünde dijital araçların kullanımı yaygınlaşmaktadır. Bu araçlardan en önemlisi büyük veri ve büyük verinin işlenmesi noktasında yapay zekâ kullanımıdır. Yapay zekâ, McCarthy'nin tanımı ile (2004, s.2) zekâyı modelleyen ve taklit eden bilgisayar programlarının oluşturulmasıdır. Burada zekâ, küresel hedeflere ulaşmak için bilgisayarlaştırılmış bir yetenek olarak tanımlanmaktadır. Küreselleşme süreciyle birlikte yaşanan sorunlar artık tüm toplumları ortak bir şekilde etkilemekte ve küresel bir sorun alanı olarak nitelendirilmektedir. McCarthy'nin de vurguladığı gibi küresel hedeflere ulaşma ve özellikle küresel sorunların çözümü noktasında büyük verinin işlenmesi için yapay zekâ büyük önem taşımaktadır. Büyük veri, geleneksel yöntem ve araçlarla elde edilemeyecek ve işlenemeyecek kadar büyük ve karmaşık bir yapıdır. Hızla büyüyen ve çeşitlenen büyük veri, elde edilen bilgilerin yorumlanması noktasında çeşitli teknolojilerin ve analitik tekniklerin uygulanmasını gerektirmektedir (Ishwarappa ve Anuradha, 2015, s.320-322). Bilgisayar teknolojileri ve büyük veri alanındaki önemli gelişmeler, bilimsel yöntem ve tekniklerin sosyal değişimlere uygulanmasını genişletmiş ve sosyal süreçlerin modellenmesi, tahmin edilmesi ve açıklanması için yeni kapılar açmıştır (Carammia, Iacus ve Wilkin, 2022).

Birlik için yapay zekâ, 25 Nisan 2018 tarihli “Avrupa İçin Yapay Zekâ Bildirisi”nde belirli hedeflere ulaşmak için eylemlerde bulunarak akıllı davranışlar sergileyen, yazılım tabanlı, sanal dünyada hareket edebilen ve donanım cihazlarına gömülü sistemler olarak tanımlanmıştır (Eur-LEX, 2018a, s.1). Avrupa Birliği için yapay zekâ; temel hakları güvence altına alan, güvenlik esası, araştırma ve endüstriyel kapasiteyi odaklayan bir yaklaşımla ele alınmaktadır. Dijitalleşme hedefleri bağlamında, dirençli bir Avrupa inşa edebilmek için yapay zekânın geliştirilmesini sağlamak, laboratuvar ortamından pazara yapay zekâyı geliştirmek, insanlar ve toplum için iyilik sağlayan bir güç olmasını desteklemek ve stratejik liderlik oluşturmak için yapay zekâ alanında mükemmellik teşvik edilmek istenmektedir (European Commission, t.y.c).

2030 Dijital On Yıl hedefleri bağlamında AB, dijital kamu hizmetleri de dâhil olmak üzere ölçülebilir hedefler belirlemiştir. Dijital toplum oluşturma hedefi ile merkezinde insan olan, Birlik'in fiziki sınırların ötesinde vatandaşlarına ulaşma şansı veren, teknoloji ve inovasyon ile kapsamlı bir çerçeve çizerek kamu hizmetlerinin dijitalleşmesi, güvenli ve sürdürülebilir dijital altyapılar ve yüksek vasıflı dijital profesyoneller şeklinde dijital on yılın açık ve somut hedefleri ortaya konmuştur (European Commission, t.y.d). Yapay zekâ bu noktada dijital yapıyı güçlendirme ve geliştirme noktasında önemlidir. 2018 tarihli “Avrupa İçin Yapay Zekâ Bildirisi”nde Avrupa Komisyonu tarafından 2018-2020 yılları arasında yapay zekâyâ yönelik yatırımların hızlandırılacağı, hem Horizon 2020 hem de robotik ve büyük veri kapsamında oluşturulan kamu-özel ortaklıklarına destek verilmiştir (Eur-LEX, 2018a, s.6). Yapay zekâ teknolojilerine ilişkin projelerin kamu idareleri gibi kilit uygulama alanlarında yatırımlarının desteklenmesi (Eur-LEX, 2018a, s.7), bu süreçte uygun bir etik ve yasal çerçeve sağlanarak AB çapında ilk kurallar ve kişisel verilerin korunmasına ilişkin daha güçlü kuralların hayata geçirilmesi ve böylece yapay zekâ teknolojisine yönelik sürdürülebilir bir yaklaşım için küresel standartları belirleyebilecek güçlü ve dengeli bir düzenleyici çerçeve oluşturulması hedefi ifade edilmiştir (Eur-LEX, 2018a, s.13-14).

Dolayısıyla AB, güvenlik yaklaşımı çerçevesinde yapay zekâ ile harmanlanmış ve temel haklara saygı çerçevesinde bir sınır kontrolü yaklaşımı geliştirmiştir. Bu yaklaşımın günümüzdeki sonucu akıllı sınır kavramıdır.

Uluslararası ilişkiler bağlamında düşünüldüğünde diplomasi, dış politika ve göç gibi alanlarda yapay zekâ kullanımı ve öngörü çalışmaları giderek daha fazla ilgi çeken yeni bir çalışma alanına dönüşmektedir Özellikle göç, devletler arası ilişkileri etkileyen ve ülkelerin ortak adımlar atmasını gerektiren uluslararası sorunlardan biridir. Dolayısıyla göç, yapay zekânın henüz uygulanmaya başladığı alanlardan biridir. Göç hareketlerinin izlenmesi ve tahmin edilmesinde de yapay zekâ teknolojilerinden yararlanılmaktadır. Bu sistemler kullanılırken geçmiş bilgiler ve eğilimler incelenerek gelecekteki göç hareketleri tahmin edilmeye çalışılmaktadır. Duygu tanımlama teknolojileri, yapay zekâ poligrafisi, iltica ve sınır yönetiminde öngörücü analitik gibi teknikler yapay zekâ uygulamalarının göç alanındaki yansımalarından bazılarıdır (EDRI, 2022). Sonuç olarak göç sürecine ilişkin olarak ülkeye giriş, ülkede kalış ve geri dönüş noktasında yapay zekâ alanı aktif bir şekilde genişlemektedir. McAuliffe tarafından yapılan analizde, göçün türüne bağlı olarak yapay zekâ ve göç döngüsü dört ayrı kategoride ele alınmıştır. Bu kategoriler kısaca ayrılış öncesi, ülkeye giriş, ülkede kalış ve geri dönüş olarak tanımlanmıştır. Her bir kategori için yapay zekâ kullanımı ise şu şekilde detaylandırılmıştır: Ülkeden ayrılış öncesindeki süreçte kullanılan yapay zekâ teknolojileri devlet vize bilgi sohbet robotları (chatbot), vize başvuru teslim e-platformları, otomatik profil ve güvenlik kontrolleri, özel sektör vize hizmeti sohbet robotları ve vize başvuru kararı şeklindedir. Ülkeye giriş kategorisinde kullanılan yapay zekâ teknolojileri ise insani yardım bağlamındaki varışta sohbet

robotu bilgileri, biyolojik verilerin kullanımı ile sınırlarda otomatik kimlik doğrulaması, otomatik sınır güvenlik kontrolleri, sınırların yapay zekâ drone ile izlenmesi, düşmanca niyeti belirleyen davranış analizi ve risk profili oluşturma şeklindedir. Ülkede kalış kategorisinde ise göçmen bilgi sohbet robotları, vize başvuru teslim e-platformları, iltica taleplerini de içeren göç başvuru kararı, mülteciler için chatbot hukuki danışmanlığı, mülteci yerleşimlerinin tespiti, iş eşleştirme, belgesiz göçmenleri tespit etmek için kitlesel yüz tanıma teknolojisi, sohbet robotu psikolojik desteği ve dijital kimlik sistemleriyle desteklenen insani yardım dağıtımıdır. Son kategori olarak ise, menşe ülkelere geri dönen göçmen işçi akıllı kartı, zorunlu geri dönüş için topluluk tespiti ve makine öğreniminden yararlanarak geri dönüş kararı verilmesi şeklindedir (McAuliffe'den akt. Beduschi ve McAuliffe, 2022, s.4).

Düzensiz göç ve güvenlik söz konusu olduğunda tahmin, izleme, erken uyarı sistemleri ve karar destek sistemleri uygulama alanı bulmaktadır. Tahmin çalışmaları kapsamında kısa, orta ve uzun vadeli tahmin yöntemleri kullanılmaktadır. Kısa vadede erken uyarı ve alarm sistemi, orta ve yüksek öngörülebilirlik sağlamaktadır. Orta vadede modelleme ve risk analizi düşük ve orta düzeyde; uzun vadede ise tahminleme çok düşük düzeyde öngörü sağlamaktadır (OECD, 2018). Erken uyarı sistemi, göçe hazırlığın geliştirilmesi bağlamında bir yaklaşımdır. İlgili olaylara ilişkin bilgilerin mümkün olduğunca yakından izlenmesini içerir. Nitel ve nicel verilere dayanabilir. Erken uyarı sistemleri, göçü eş zamanlı olarak izlemek ve göç etkenlerindeki potansiyel veya gerçek değişiklikleri izlemek için tasarlanmıştır (OECD, 2018). Bu bağlamda Avrupa Birliği; terörizm, salgın hastalık ve 2015 Göç Krizi noktasında AB Entegre Siyasi Kriz Müdahale (IPCR) sistemini uygulamaya koymuştur (OECD, 2018). Zorunlu göç hareketleri kapsamında 70 ülkeyi kapsayan ve IOM tarafından da uygulanan Yerinden Edilme Takip Matris Sistemi'ni (DTM) kullanmaktadır. Bu sistem ile IOM, mülteci kamplarındaki insanların ihtiyaçları, zorla yerinden edilme sürecinin tespiti, eve dönüş ve yeniden uyum bağlamında çalışmalarını sürdürmektedir (Global DTM, 2023).

Sonuç

Sınır; harita üzerindeki fiziki bir çizgi olmasının çok ötesinde, bireyin günlük hayatını etkileyen sosyolojik bir niteliğe sahiptir. Özellikle günümüzde, küreselleşme sürecinin geldiği noktada uluslararası sorunlar çeşitlenmiştir. Dolayısı ile sınır, ulus-devletleri ayıran fiziki bir hat olmasının çok daha ötesinde sosyal, siyasi, ekonomik ve kültürel sonuçlar doğurabilen, devletler kadar toplumların ve bireylerin günlük hayatına etki edebilen bir niteliğe sahiptir. Ayrıca sınır, zihinsel sınır olarak da tanımlanabilmektedir. Zihinsel sınırla belirlenen sınır algısı, bireylerin birbirleriyle ilişki kurma biçimlerini şekillendirebilmekte,

onları ‘biz’ ve ‘öteki’ olarak ayırabilmektedir. Bu algı aynı zamanda ortak bir sınırı paylaşan ülkeler arasındaki siyasi, ekonomik ve kültürel ilişkiler tarafından da şekillendirilebilmektedir. Sonuç olarak sınır ve sınırlara ilişkin politikalar kültürel, siyasi, sosyal ve ekonomik süreçlerle etkileşim hâlinindedir.

Küreselleşme süreci, uluslararası sorun alanlarının çeşitlenmesi ve bu sorunların sınır aşan bir yapıya dönüşmesi bağlamında olumsuz bir etkiye sahiptir. Önceden belirli bir bölgeyi ya da ulus-devleti ilgilendiren sorunlar, artık sınır-ötesi yapısı ile birden fazla devleti etkileyebilmektedir. Dolayısıyla sınır ve sınır güvenliği, günümüzde üzerine daha fazla strateji geliştirilen, mevcut dijital dönüşümün etkisi ile daha da güvenikleştirilen bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Teknoloji alanında yaşanan ilerlemeler, bugün birçok sektörde dönüşümü beraberinde getirmiştir. Kamu hizmetleri ve politikalarına da yansıyan bu süreç, devletleri dijital alanı daha etkin kullanmaya ve kamu hizmetlerinin dijitalleşmesi sürecinde teknolojik uygulamaların kullanılmasına teşvik etmektedir. Özellikle düzensiz göç veya terör gibi küresel sorunların varlığı, daha fazla sayıda verinin elde edilmesini ve elde edilen büyük verinin yapay zekâ araçları ile etkin analizini gerektirmektedir. Dolayısıyla devletler; sınır politikaları ve güvenliğine ilişkin olarak dijital altyapılarını geliştirme ve dönüştürme ihtiyacı içerisindeyler.

Avrupa Birliği, ulus-devletlerden farklı bir yapı sergilemesine rağmen küresel uluslararası sorunlara karşı ulus-devlet gibi hareket etmektedir. Bugün 27 üye devlet ile Avrupa Birliği, iç ve dış sınır olmak üzere iki ayrı sınır uygulamasına sahiptir. Avrupa Birliği tarafından yayınlanan resmî belgelerde bu ayrım sıklıkla vurgulanmakta, iç sınırlarda serbest dolaşımı teşvik eden, dış sınırlarda ise etkin bir sınır güvenliği ile harmanlanan bir sınır güvenliği politikası geliştirilmektedir. Özellikle 2015 yılından itibaren Avrupa başkentlerinde artan saldırılar, dış sınırların etkin yönetimini ele almayı gerektirmiştir. Bu saldırılar ile Birlik, güvenliğin üye devletlerin iç güvenliği bağlamında ele almasının yetersiz kaldığını, bu sebeple etkin bir dış sınır kontrolünün iç güvenliği de geliştireceği kabulü ile bir dizi uygulamayı hayata geçirmiştir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin de aktif kullanımı ile akıllı sınır kavramı gündeme gelmiş, günümüzde ise yapay zekâ teknolojileri ile harmanlanmış bütünleşmiş sınır sistemleri geliştirilmiştir. Dolayısıyla AB, yapay zekâ alanında belirlediği ilke ve değerler çerçevesinde sınır güvenliği oluşturmaktadır. Bu bağlamda, iç ve dış sınırların etkin güvenliğini sağlayan, yapay zekâ sistemleri ile bütünleşmiş akıllı sınırlar oluşturulmuş, akıllı sınırların ise güvenlik yaklaşımı çerçevesinde insan onuruna ve temel haklara saygı çerçevesinde sınır güvenliği ve kontrolü uygulamaya geliştirilmeye başlanmıştır.

Avrupa Birliği, iç ve dış sınırların tanımlandığı farklı bir sınır kontrolü yaklaşımına sahiptir. İç sınırlar; üye devletler içindeki kara, hava ve deniz alanlarını kapsarken dış sınırlar Birliği üye olmayan diğer devletlerden ayırmaktadır. Schengen Sınır Kodu, yasadışı göçün ve insan kaçakçılığının önlenmesinde ve üye devletlerin güvenliğinin sağlanmasında sınır kontrolünün önemini vurgulamaktadır. Ayrıca sınır kontrollerinin insan onuruna saygı çerçevesinde

yürütülmesi gerektiğinin de altını çizer. Milyonlarca insanın üçüncü ülkelerden Schengen sınırlarını geçerek düzenli ve düzensiz yollarla Birlik ülkelerine giriş yaptığı göz önüne alındığında, dijital teknoloji ve yapay zekâdaki gelişmelerle birlikte insan odaklı bir yaklaşıma odaklanılarak sınır kontrolü ve yönetimi yaklaşımını dönüştürmenin gereği daha net anlaşılmaktadır. Bu yaklaşım, Giriş/Çıkış Sistemi (EES), Avrupa Seyahat Bilgi ve Yetkilendirme Sistemi (ETIAS) ve Schengen Sınır Kodu'nda yapılan değişiklikler gibi tedbirleri içeren akıllı sınırlar konseptiyle hayata geçirilmiştir. Bu tedbirler; sınır geçişlerini geliştirmeyi, yasadışı göçle mücadele etmeyi, kimlik doğrulamayı iyileştirmeyi ve güvenliği sağlamayı amaçlamaktadır. AB'nin akıllı sınırlarla hedefi, bireysel haklara saygı göstererek seyahati güvenli hâle getirmenin yanı sıra düzensiz göçü de etkili bir şekilde ele almaktır.

Avrupa Komisyonu 2015 yılından bu yana sınır kontrolü ve yönetimi bağlamında güvenlik konusuna güçlü bir vurgu yapmaktadır. Avrupa şehirlerinde meydana gelen terör saldırılarına cevaben; terörizm, siber saldırılar ve organize suçlar dâhil olmak üzere güvenlik tehditleriyle mücadeleye odaklanan Avrupa Güvenlik Gündemi başlatılmıştır. Temel haklara saygı gösterirken bu tür tehditlere karşı AB'nin etkili bir yanıt vermesini sağlamayı amaçlamaktadır. Akıllı sınır uygulamaları için ise süreç, 2017 yılından beri güçlenerek devam etmektedir. İnsan haklarına saygı ve operasyonel yetersizlik kaygıları ile başlayan bu süreç, bu kaygıları bertaraf edecek şekilde günümüze kadar bir dizi teklif ve öneri ile daha güçlendirilmiştir. Geline nokta; bireylerin hareketliliği bağlamında ülkeden ayrılış, ülkeye giriş, kalış ve geri dönüş sürecini içeren her aşama yapay zekâ uygulamaları ile güvenlikleştirilmiştir. Böylelikle tahmin, izleme, erken uyarı ve karar destek sistemleri gibi yapay zekâ uygulamaları başta düzensiz göç olmak üzere uygulama alanı bulabilmekte, akıllı sınırlar bağlamında etkin bir sınır kontrolü ve sınır güvenliğinin sağlanması için teknolojinin etkin kullanımına dayalı kısa, orta ve uzun vadede yeni sistemler geliştirilebilmektedir. Dolayısıyla AB, 2018 tarihli AB Yapay Zekâ Bildirisi'nde hedeflendiği üzere yapay zekâ ile dijital altyapının ve kamu hizmetlerinin güçlendirilmesi, yapay zekâ için etik ve yasal bir çerçeve oluşturarak insan onuruna ve temel haklara saygı çerçevesinde, sürdürülebilir ve küresel standartları belirleyebilen bir yapay zekâ anlayışının geliştirilmesi hedefi bağlamında sınır güvenliği uygulamalarını güçlendirmeye çalışmaktadır.

Terör faaliyetlerinin ve düzensiz göç hareketlerinin artışı gibi 2015 yılından itibaren yükselişe geçen çeşitli güvenlik sorunları, Kale Avrupa'sı söylemlerinin daha fazla dile getirilmesine yol açmıştır. Güvenlikleştirme adı altında geliştirilen strateji ve eylemler, Birlik'in güvenlik ve haklar paradoksu etrafında hareket etmesine neden olmaktadır. Avrupa Birliği, temel hakların ve kişisel verilerin korunması yönündeki kaygılara rağmen, güvenlikleştirme politikasına devam etmiştir. Bu bağlamda üye ülke vatandaşları ve üçüncü ülke vatandaşları olmak üzere yapılan kategorileştirmelerle; serbest dolaşımın güvenli hâle gelmesi, sınır

kontrollerinin kolaylaştırılması ve sınır güvenliğine ilişkin bilgi alışverişinin hızlandırılması hedeflenmektedir. Bütün bu strateji ve eylemler, Birlik'in Kale Avrupa'sı görünümünün daha da netleşmesine katkı sunmaktadır.

Kaynakça

- Baud, M. & Van Schendel, W. (1997). Toward A Comparative History of Borderlands. *Journal of World History*. 8 (2), 211-242.
- Beduschi, A. ve McAuliffe, M. (2020). Artificial intelligence, migration and mobility: implications for policy and practice. *World Migration Report 2022*. International Organization for Migration: IOM Publications.
- Breitung, W. (2009), Macau Residents as Border People – A Changing Border Regime from a Sociocultural Perspective, *Journal of Current Chinese Affairs*, 38, 1, 101-127.
- Carammia, M., Iacus, S.M. ve Wilkin, T. (2022). Forecasting asylum-related migration flows with machine learning and data at scale. Scientific Reports: Nature Portfolio.
- EDRI (2018). Smart Borders: the challenges remain a year after its adoption. 18.08.2024 tarihinde <https://edri.org/our-work/smart-borders-the-challenges-remain-a-year-after-its-adoption/> adresinden erişildi.
- EDRI (2022). Uses of AI in migration and border control: A fundamental rights approach to the Artificial Intelligence Act. 11.09.2024 tarihinde https://edri.org/wp-content/uploads/2022/05/Migration_2-pager-02052022-for-online.pdf adresinden erişildi.
- ETIAS (2024). ETIAS in a nutshell. 12.10.2024 tarihinde https://travel-europe.europa.eu/etias/what-etias_en adresinden erişildi.
- European Commission (2015a). Commission takes steps to strengthen EU cooperation in the fight against terrorism, organised crime and cybercrime. European Commission-Press Release(28.04.2015): Strasbourg. 22.08.2024 tarihinde https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/ip_15_4865/IP_15_4865_EN.pdf adresinden erişildi.
- European Commission (2015b). A European Border and Coast Guard to protect Europe's External Borders. European Commission-Press Release (15.12.2015): Strasbourg. 05.09.2024 tarihinde https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/ip_15_6327/IP_15_6327_EN.pdf adresinden erişildi.
- European Commission (2015c). Managing migration better in all aspects: A European Agenda on Migration. European Commission-Press Release (13.05.2015): Brussels. 03.09.2024 tarihinde https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_15_4956 adresinden erişildi.
- European Commission (2016a). Proposal for a Regulation of The European Parliament and of The Council amending Regulation (EU) 2016/399 as regards the use of the Entry/Exit System. COM(2016) 196 final: Brussels. 13.08.2024 tarihinde <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016PC0196> adresinden erişildi.
- European Commission (2016b). Implementation of the European Agenda on Security: Questions & Answers. European Commission-Fact Sheet (23.03.2016): Brussels. 02.09.2024 tarihinde https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/memo_16_1062/MEMO_16_1062_EN.pdf adresinden erişildi.

- European Commission (2016c). State of the Union 2016: Commission Targets Stronger External Borders. European Commission-Press Release (14.09.2016): Strasbourg. 06.09.2024 tarihinde https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/ip_16_3003/IP_16_3003_EN.pdf adresinden erişildi.
- European Commission (2016d). European Agenda on Security: First report on progress towards an effective and sustainable Security Union. European Commission-Press Release (12.10.2016): Brussels. 03.09.2024 tarihinde https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/ip_16_3367/IP_16_3367_EN.pdf adresinden erişildi.
- European Commission (2016e). European Agenda on Security: Second report on progress towards an effective and sustainable Security Union. European Commission-Press Release (16.11.2016): Brussels. 05.09.2024 tarihinde https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/ip_16_3681/IP_16_3681_EN.pdf adresinden erişildi.
- European Commission (2016f). Security Union: Commission proposes a European Travel Information and Authorisation System. European Commission-Press Release (16.11.2016): Brussels. 06.09.2024 tarihinde https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/ip_16_3674/IP_16_3674_EN.pdf adresinden erişildi.
- European Commission (2016g). Security Union: Commission adopts stronger rules to fight terrorism financing. European Commission-Press Release (21.12.2016): Brussels. 06.09.2024 tarihinde https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/ip_16_4401/IP_16_4401_EN.pdf adresinden erişildi.
- European Commission (2016ğ). Security Union: Commission proposes to reinforce the Schengen Information System to better fight terrorism and cross-border crime. European Commission-Press Release (21.12.2016): Brussels. 07.09.2024 tarihinde https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/ip_16_4402/IP_16_4402_EN.pdf adresinden erişildi.
- European Commission (2016h). Smart Borders Package: Questions & Answers. 02.09.2024 tarihinde https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pt/memo_16_1249 adresinden erişildi.
- European Commission (2017a). Security Union: Commission reports on the implementation of the EU-US TFTP and PNR Agreements. European Commission-Press Release (19.01.2017): Brussels. 08.09.2024 tarihinde https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/ip_17_99/IP_17_99_EN.pdf adresinden erişildi.
- European Commission (2017b). Communication From The Commission To The European Parliament, The European Council and The Council, Fourth progress report towards an effective and genuine Security Union. COM(2017) 41 final (25.01.2017): Brussels. 09.09.2024 tarihinde <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017DC0041> adresinden erişildi.
- European Commission (2017c). European Agenda on Security: Commission sets out new approach on interoperability of information systems. European Commission-Press Release (16.05.2017): Strasbourg. 10.09.2024 tarihinde https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/ip_17_1303/IP_17_1303_EN.pdf adresinden erişildi.

- European Commission (2017d). Security Union: Commission delivers on interoperability of EU information systems. European Commission-Press Release (29.06.2017): Brussels. 11.09.2024 tarihinde https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/ip_17_1788/IP_17_1788_EN.pdf adresinden erişildi.
- European Commission (2017e). Security: the EU is driving work to share information, combat terrorist financing and protect Europeans online. European Commission-Press Release (27.07.2017): Brussels. 12.09.2024 tarihinde https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/ip_17_2106/IP_17_2106_EN.pdf adresinden erişildi.
- European Commission (2017f). Security Union: Commission delivers on 2017 security priorities. European Commission-Press Release (07.09.2017): Brussels: 13.09.2024 tarihinde https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/ip_17_3082/IP_17_3082_EN.pdf adresinden erişildi.
- European Commission (2017g). Proposal for A Regulation of The European Parliament and of The Council on establishing a framework for interoperability between EU information systems (police and judicial cooperation, asylum and migration). COM(2017) 794 final. 2017/0352(COD): Brussels. 08.09.2024 tarihinde <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017PC0794> adresinden erişildi.
- European Commission (2018). EU Visa Policy: Commission upgrades the Visa Information System to better secure the EU's external borders. European Commission-Press Release (16.05.2018): Brussels. 14.09.2024 tarihinde https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/ip_18_3741/IP_18_3741_EN.pdf adresinden erişildi.
- European Commission (2019). Security Union: Significant progress and tangible results over past years but efforts must continue. European Commission-Press Release (30.10.2019): Brussels. 13.09.2024 tarihinde https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/ip_19_6171/IP_19_6171_EN.pdf adresinden erişildi.
- European Commission (2024a). Smart Borders. 03.09.2024 tarihinde https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen-borders-and-visa/smart-borders_en adresinden erişildi.
- European Commission (2024b). Entry-Exit System (EEC). 22.07.2024 tarihinde https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen-borders-and-visa/smart-borders/entry-exit-system_en adresinden erişildi.
- European Commission (2024c). European Travel Information and Authorisation System (ETIAS). European Commission-Migration and Home Affairs. 12.11.2024 tarihinde https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen-borders-and-visa/smart-borders/european-travel-information-authorisation-system_en adresinden erişildi.
- European Commission (2024d). Visa applications reach 10.3 million in EU- and Schengen Associated Countries. European Commission, Migration and Home Affairs (15.05.2024). 18.09. 2024 tarihinde https://home-affairs.ec.europa.eu/news/visa-applications-reach-103-million-eu-and-schengen-associated-countries-2024-05-15_en adresinden erişildi.
- European Commission (t.y.a). External EU Border. European Commission Migration and Home Affairs website. 15.08.2024 tarihinde <https://home-affairs.ec.europa.eu/>

- networks/european-migration-network-emn/emn-asylum-and-migration-glossary/glossary/external-eu-border_en adresinden erişildi.
- European Commission (t.y.b). Smart Borders Package. European Commission Migration and Home Affairs website. 22.07.2024 tarihinde https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-migration-network-emn/emn-asylum-and-migration-glossary/glossary/smart-borders-package_en adresinden erişildi.
- European Commission (t.y.c). European approach to artificial intelligence. European Commission, Policies: Shaping Europe's Digital Future. 25.07.2024 tarihinde <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/european-approach-artificial-intelligence> adresinden erişildi.
- European Commission (t.y.d.). Europe's Dijital Decade. European Commissions, Policies: Europe's Digital Decade. 27.07.2024 tarihinde <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/europes-digital-decade> adresinden erişildi.
- Eur-LEX (2012). Consolidated Version of The Treaty On The Functioning of The European Union. Official Journal of The European Union, C326. 27.08.2024 tarihinde <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:12012E/TXT:en:PDF> adresinden erişildi.
- Eur-LEX (2015). European Agenda on Security. COM (2015) 185. 13.08.2024 tarihinde <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/eu-security-agenda.html> adresinden erişildi.
- Eur-LEX (2016a). Regulation (EU) 2016/399 of The European Parliament and of The Council of 9 March 2016 on a Union Code on the rules governing the movement of persons across borders (Schengen Borders Code)(codification). Official Journal of The European Union (09.03.2016).. L77/1. 12.08.2024 tarihinde <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0399#d1e39-1-1> adresinden erişildi.
- Eur-LEX (2016b). Proposal for a Regulation of The European Parliament and of The Council establishing a European Travel Information and Authorisation System (ETIAS) and amending Regulations (EU) No 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/794 and (EU) 2016/1624. European Commission, OM(2016) 731 final, 2016/0357(COD): Brussels. 04.09.2024 tarihinde <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016PC0731> adresinden erişildi.
- Eur-LEX (2018a). Communication from The Commission to The European Parliament, The European Council, The Council, The European Economic and Social Committee and The Committee of The Regions Artificial Intelligence for Europe. European Commission, COM(2018) 237 final: Brussels. 15.09.2024 tarihinde <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0237> adresinden erişildi.
- Eur-LEX (2018b). Regulation (EU) 2018/1240 of The European Parliament and of The Council of 12 September 2018 establishing a European Travel Information and Authorisation System (ETIAS) and amending Regulations (EU) No 1077/2011, (EU) No 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 and (EU) 2017/2226. Official Journal of The European Union.19.09.2018. L236. 06.09.2024 tarihinde <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018R1240> adresinden erişildi.
- Eu-LISA (t.y). Pilot Projects. 03.09.2024 tarihinde <https://www.eulisa.europa.eu/Activities/Pilot-Projects> adresinden erişildi.

- European Parliament (2024). Entry/ Exit System (2013 Smart Borders Package). Legislative Train Schedule (20.10.2024). 25.10.2024 tarihinde [https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/package-2013-smart-borders-package/file-entryexit-system-\(2013-smart-borders-package\)](https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/package-2013-smart-borders-package/file-entryexit-system-(2013-smart-borders-package)) adresinden erişildi.
- Global DTM (2023). An Overview of the Displacement Tracking Matrix (DTM) . 02.09.2024 tarihinde <https://www.globaldtm.info/> adresinden erişildi.
- Ishwarappa, K. & Anuradha, J. (2015). A Brief Introduction on Big Data 5Vs Characteristics and Hadoop Technology, *Procedia Computer Science*, (48). 319-324.
- Kireev, A. A. & Yachin, S. E. (2019) Paradigms of Border Studies and the Metacultural Approach, *Journal of Borderlands Studies*, 34:3, 395-412.
- McCarthy, J. (2004). What is Artificial Intelligence?.1-14. 15.09.2024 tarihinde <http://cse.unl.edu/~choueiry/S09-476-876/Documents/whatisai.pdf> adresinden erişildi.
- Molnar, P. ve Gill, L (2018). Bots at the gate: A Human Right Analysis of Automated Decision- Making in Canada's immigration and refugee system. The Citizen Lab. University of Toronto. 10.09.2024 tarihinde <https://citizenlab.ca/2018/09/bots-at-the-gate-human-rights-analysis-automated-decision-making-in-canadas-immigration-refugee-system/> adresinden erişildi.
- Newman, David (2006). Borders and Bordering: Towards an Interdisciplinary Dialogue. *European Journal of Social Theory*. 9(2): 171-186.
- OECD (2018). Can we anticipate future migration flows?. Migration Policy Debates. 01.09.2024 tarihinde <https://www.oecd.org/els/mig/migration-policy-debate-16.pdf> adresinden erişildi.
- Pau, P. K. (2020) Transborder People, Connected History: Border and Relationships in the Indo-Burma Borderlands, *Journal of Borderlands Studies*, 35:4, 619-639.
- Statista (2024). Number of illegal crossings between border-crossing points in the European Union from 2009 to 2023. *Statista Research Department*, 12.11.2024 tarihinde <https://www.statista.com/statistics/454775/number-of-illegal-entries-between-bcps-to-the-eu/> adresinden erişildi.
- Tekin, F. (2012). Sosyolojik Açından Sınır: Derecik Örneği. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*. (28), 27-48.